

Wanda Szata

AIDS I ZAKAŻENIE HIV W 2001 ROKU*

Słowa kluczowe: AIDS, zakażenie HIV, epidemiologia, Polska, rok 2001

Key words: AIDS, HIV infection, epidemiology, Poland, 2001

AIDS w 2001 r.

W Polsce zgłoszono 125 zachorowań na AIDS rozpoznanych w 2001 r. - o 7 więcej niż w 2000 r., lecz o 2 mniej od mediany za lata 1997-1999. Zapadalność wynosiła 0,32 na 100 000 mieszkańców - podobnie jak w latach 1994-2000, w których mieściła się w granicach od 0,30 do 0,35.

Ponad jedną czwartą zachorowań rozpoznanych w 2001 r. (32) zgłoszono z opóźnieniem - do października 2002 r.

U chorych, u których rozpoznano AIDS w 2001 r., określono następujące choroby wskaźnikowe: kandydozę przełyku - u 26 osób, zapalenie płuc wywołane przez *Pneumocystis carinii* - u 25 osób, gruźlicę płuc - u 24, zespół wyniszczenia w przebiegu zakażenia HIV - u 13, encefalopatię związaną z zakażeniem HIV - u 12 oraz gruźlicę pozapłucną - u 11 osób.

Ponadto rozpoznano:

- zmiany rozsiane lub pozapłucne wywołane przez *Mycobacterium avium complex* lub *M. kansasii*, postępującą wieloogniskową leukoencefalopatię oraz toksoplazmozę mózgu - po pięć osób;
- chłoniaka immunoblastycznego i zakażenie oportunistyczne bliżej nieokreślone (raz - jako drugą chorobę wskaźnikową) - po cztery osoby;
- zakażenia bakteryjne u dziecka, pozapłucną kryptokokozę, chorobę wywołaną wirusem cytomegalii, nawracające zapalenie płuc, chłoniaka Burkitta oraz chłoniaka pierwotnego mózgu - po trzy osoby;
- mykobakteriozę (wywołaną przez bakterie inne niż *M. tuberculosis*, *M. avium complex* lub *M. kansasii*) - u dwóch osób;
- kandydozę oskrzeli, tchawicy lub płuc, nawracającą posocznicę wywołaną przez bakterie z rodzaju *Salmonella*, inwazyjnego raka szyjki macicy oraz mięsaka Kaposiego - po jednej osobie.

Według danych zawartych w formularzach zgłoszeń zachorowań na AIDS zdiagnozowanych w 2001 r., z ogólnej liczby 158 chorób wskaźnikowych, 61,4% (97) rozpoz-

* dane uzupełniane do stycznia 2003 r.; pomoc techniczna: Irena Chrześcijańska i Maria Grażyna Dutkiewicz

nano metodami definitywnymi (rozstrzygającymi), podobnie jak w roku 2000 (60,5%; 98 ze 162).

Wśród chorób wskaźnikowych rozpoznanych w 2001 r. w sposób przybliżony najczęściej - bo trzynastokrotnie - wymieniano zapalenie płuc wywołane przez *Pneumocystis carinii*, a ponadto m.in. jedenastokrotnie zarówno kandydozę przełyku jak i gruźlicę płuc.

W 2001 r. u 110 chorych z rozpoznaniem AIDS (88,0% ogółu) podano liczbę komórek CD4. U 44 chorych była ona niższa od 50 na mikrolitr, u 45 wynosiła od 50 do 199, a u 21 przewyższała 200.

Wśród chorych przeważali narkomani (65; 52,0% ogółu chorych) (tab. I); dwudziestu trzech z nich zakażyło się drogą ryzykownych kontaktów heteroseksualnych, dwunastu - drogą kontaktów homo-/biseksualnych, ośmioro dzieci - od matek zakażonych HIV; jeden chory to rumuński nastolatek prawdopodobnie zakażony w szpitalu, a o szesnastu chorych w formularzach zgłoszenia AIDS nie podano informacji o drodze zakażenia HIV.

Zarejestrowano zachorowania 96 mężczyzn i 29 kobiet. Wiek chorych kształtował się następująco: 11 osób w wieku poniżej 20 lat (4 dzieci w pierwszym roku życia, roczne, dwu-, cztero- i pięcioletnie, dwie 13-latki i 19-latek), 20-29 lat - 36 osób, 30-39 lat - 44, 40-49 - 24, 50-59 - 9 oraz 66-latek.

W 2001 r. zachorowania na AIDS wystąpiły w piętnastu województwach.

W tych województwach liczba zachorowań była w granicach od jednego - w małopolskim i podkarpackim do 29 (23,2% ogółu) w woj. dolnośląskim (tab. II). Zachorowań nie odnotowano w woj. świętokrzyskim.

W województwach, w których zarejestrowano AIDS, zapadalność wahała się od 0,03 w woj. małopolskim i 0,05 w podkarpackim do 0,91 w pomorskim i 0,98 na 100 000 mieszkańców w dolnośląskim.

Do Zakładu Epidemiologii PZH zgłoszono 42 zgony chorych na AIDS w 2001 r. - mniej o 2 niż w 2000 r. i o 18 mniej (30,0%) od mediany za lata 1997-1999. Umieralność wynosiła 0,11 na 100 000 mieszkańców (podobnie jak w 2000 r.), podczas gdy mediana za lata 1997-1999 miała wartość 0,16.

Wśród zmarłych było 24 narkomanów, po 7 zakażonych drogą ryzykownych kontaktów heteroseksualnych i bez informacji o drodze zakażenia, 3 homo-/biseksualistów i jedno dziecko matki zakażonej HIV. Zmarło 31 mężczyzn i 11 kobiet. Wiek zmarłych kształtował się następująco: 2 osoby poniżej 20 lat (niemowlę i 19-latka), 20-29 lat - 8 osób, 30-39 lat - 17, 40-49 - 10, 50-59 - 4 osoby oraz 66-latek.

Zgony chorych na AIDS odnotowano w 11 województwach. Nie wystąpiły one w: małopolskim, podkarpackim, podlaskim, warmińsko-mazurskim i wielkopolskim. W pozostałych województwach liczba zgonów wahała się od jednego w woj. lubelskim i świętokrzyskim do ośmiu w dolnośląskim i pomorskim. W tych województwach umieralność mieściła się w granicach od 0,05 na 100 000 mieszkańców w woj. lubelskim do 0,36 w pomorskim.

Tabela I. Liczba zachorowań* i zgonów** chorych na AIDS w Polsce w latach 1986-2001 wg drogi przenoszenia zakażenia

Table I. Number of AIDS cases* and deaths** of AIDS sufferers in Poland in 1986-2001 by transmission group

Rok	Zachorowania								Zgony							
	H- /Bi	N	Hem	B	Het	Dz	I/ Bd	Ogółem	H- /Bi	N	Hem	B	Het	Dz	/ Bd	Ogółem
1986	1							1	1							1
1987	1				1			2	1				1			2
1988	2							2	2							2
1989	17	7			1			25	11	3						14
1990	13	5			3			21	8	1			3			12
1991	16	25			4		1	46	9	3					1	13
1992	12	19	1		2		1	35	13	11			4			28
1993	20	32	1		11	2	3	69	12	14	2		4		2	34
1994	29	49	1	1	13	1	6	100	24	17		1	6	1	5	54
1995	27	54	1	1	20		12	115	18	37	1		16		6	78
1996	27	54	2		15	3	11	112	18	35	1	1	10	1	8	74
1997	25	64	1		16	2	14	122	10	34			7		10	61
1998	25	64			29	3	6	127	10	29			9		3	51
1999	30	76			17	4	7	134	15	33			5	1	6	60
2000	16	59			27	3	13	118	8	21			7		8	44
2001	12	65			23	8	17	125	3	24			7	1	7	42
Razem	273	573	7	2	182	26	91	1154	163	262	4	2	79	4	56	570

* wg roku rozpoznania; ** wg daty zgonu; H-/Bi - homo- i biseksualiści, N - zakażeni w związku ze stosowaniem środków odurzających, Hem - chorzy na hemofilię, B - biorcy krwi i preparatów krwiopochodnych, Het - zakażeni drogą ryzykownych kontaktów heteroseksualnych, Dz - dzieci matek zakażonych HIV, I/Bd - inni / brak danych

* by year of the diagnosis; ** by year of death

Table 1 a II. AIDS w Polsce w latach 1986-2001. Zachorowania, zapadalność, zgony i umieralność. Podział wg województw*
 Table II. AIDS in Poland in 1986-2001 by voivodeship. Number of AIDS cases, incidence rate per 100 000, number of deaths and death rate

Województwo	Zachorowania**							Zgony**						
	mediana 1997-1999		2000		2001		1986-2001	mediana 1997-1999		2000		2001		1986-2001
	l.	zap.	l.	zap.	l.	zap.	l.	l.	um.	l.	um.	l.	um.	l.
Polska	127	0,3	118	0,3	125	0,3	1154	60	0,2	44	0,1	42	0,1	570
.1. Dolnośląskie	28	0,9	21	0,7	29	1,0	174 v	12	0,4	6	0,2	8	0,3	86
2. Kujawsko-pomorskie	11	0,5	10	0,5	6	0,3	89	2	0,1	7	0,3	2	0,1	44
3. Lubelskie	3	0,1	3	0,1	2	0,1	25	2	0,1	-	-	1	0,1	12
4. Lubuskie	7	0,6	7	0,7	6	0,6	50	4	0,4	1	0,1	2	0,2	21
5. Łódzkie	5	0,2	5	0,2	4	0,2	53	1	0,0	2	0,1	3	0,1	28
6. Małopolskie	1	0,0	-	-	1	0,0	6	0	0,0	-	-	-	-	2
7. Mazowieckie	16	0,3	10	0,2	14	0,3	281	8	0,2	4	0,1	5	0,1	151
8. Opolskie	3	0,3	4	0,4	7	0,7	30	1	0,1	3	0,3	2	0,2	12
9. Podkarpackie	0	0,0	-	-	1	0,1	7	0	0,0	-	-	-	-	4
10. Podlaskie	1	0,1	3	0,3	3	0,3	13	1	0,1	1	0,1	-	-	5
11. Pomorskie	16	0,7	16	0,7	20	0,9	136	8	0,4	5	0,2	8	0,4	66
12. Śląskie	19	0,3	18	0,4	20	0,4	160	6	0,1	6	0,1	7	0,2	72
13. Świętokrzyskie	2	0,2	1	0,1	-	-	10	1	0,1	-	-	1	0,1	8
14. Warmińsko-mazurskie	2	0,2	1	0,1	3	0,2	18	1	0,1	1	0,1	-	-	7
15. Wielkopolskie	5	0,2	6	0,2	4	0,1	42	4	0,1	4	0,1	-	-	25
16. Zachodniopomorskie	6	0,4	13	0,8	5	0,3	60	3	0,2	4	0,2	3	0,2	27

* rejestrowanie wg miejsca zamieszkania; ** za lata 1986-1999 jako liczbę zachorowań, zgonów i liczbę ludności przyjęto liczby z byłych województw, które w 1999 r. weszły w skład województw nowego podziału administracyjnego kraju; ludność za 2001 r. - stan w dniu 30.06.2001 r. - dane GUS; l. - liczba, zap. - zapadalność na 100 000 mieszkańców; um. - umieralność na 100 000 mieszkańców; 0 - wystąpiły zachorowania lub zgony

AIDS w latach 1986-2001

Od rozpoczęcia rejestracji do 31 grudnia 2001 r. rozpoznano w Polsce i zgłoszono do Zakładu Epidemiologii PZH 1154 zachorowania na AIDS. Spośród nich po zakończeniu roku 2001 zgłoszono z opóźnieniem: 1 zachorowanie rozpoznane w 1998 r., 5 - w 2000 r. i 32 rozpoznane w roku 2001.

U chorych, u których AIDS rozpoznano w latach 1986-2001 określono następujące choroby wskaźnikowe: kandydozę przełyku - u 294 osób, zapalenie płuc wywołane przez *Pneumocystis carinii* - u 194 osób, gruźlicę płuc - u 152, zespół wyniszczenia w przebiegu zakażenia HIV - u 144, bliżej nieokreślone zakażenie oportunistyczne u 132 (w tym: po roku 1993, jako pierwszą chorobę wskaźnikową - u 19 osób), encefalopatię związaną z zakażeniem HIV - u 110, nawracające zapalenie płuc - u 97, toksoplazmozę mózgu - u 57, gruźlicę pozapłucną - u 54, pozapłucną kryptokokozę - u 31, zapalenie oskrzeli, tchawicy lub płuc - u 29, zapalenie siatkówki wywołane przez wirus cytomegalii - u 26, mięsaka Kaposiego - u 23, zmiany rozsiane lub pozapłucne wywołane przez *Mycobacterium avium complex* lub *M. kansasii* - u 22, chorobę wywołaną wirusem cytomegalii i postępującą wieloogniskową encefalopatię - po 19 osób, chłoniaka immunoblastycznego - u 18, zmiany wywołane przez *herpes simplex* i inne mykobakteriozy - po 17 osób, liczne lub nawracające zakażenia bakteryjne, posocznicy wywołaną przez niedurowe bakterie z rodzaju *Salmonella* oraz chłoniaka Burkitta - po 15 osób, chłoniaka pierwotnego mózgu - u 8, chłoniaka bliżej nieokreślonego - u 7 (w tym: po roku 1993, jako pierwszą chorobę wskaźnikową - u 3 osób), raka inwazyjnego szyjki macicy - u 3, kryptosporydiozę jelitową - u 2 oraz kokcydioidomykozę i izosporydiozę - po jednej osobie.

Wśród 1154 chorych z AIDS rozpoznanych w latach 1986-2001 najczęściej było narkomanów i znaczną grupę stanowili homo- i biseksualiści (odpowiednio: 49,7% i 23,7% ogółu); 15,8% chorych - to zakażeni drogą ryzykownych kontaktów heteroseksualnych. Wśród ogółu chorych przeważali mężczyźni (81,2%) (tab. III), a w pięcioletnich grupach wieku najczęściej było 30-34 - latków - 263 (22,8% ogółu chorych), a ponadto: 25-29 - latków - 232 i 35-39 - latków - 206.

W latach 1986-2001 AIDS stwierdzono u 217 kobiet. Najwięcej z nich (121; 55,8% ogółu kobiet z AIDS) zakaziło się w związku ze stosowaniem środków odurzających, a 64 - drogą ryzykownych kontaktów heteroseksualnych; ponadto było wśród nich: jednaście dziewczynek z matek zakażonych HIV, dwie biorczynie krwi i dziewiętnaście bez informacji o drodze zakażenia w zgłoszeniu AIDS.

W latach 1986-2001 odnotowano AIDS u osób mieszkających we wszystkich województwach (tab. II). Najwięcej zachorowań zarejestrowano w woj. mazowieckim - 281, a ponadto m.in.: 174 w dolnośląskim, 160 w śląskim i 136 w pomorskim. Po kilka zachorowań odnotowano w woj. małopolskim (6) i podkarpackim (7).

W latach 1986-2001 zgłoszono ogółem 570 zgonów chorych na AIDS. Wśród zmarłych największy odsetek stanowili narkomani, a następnie homo- i biseksualiści (odpowiednio: 46,0% i 28,6%); 13,9% zmarłych - to zakażeni drogą ryzykownych kontaktów heteroseksualnych. Wśród ogółu zmarłych przeważali mężczyźni (487; 85,4% ogółu zmarłych chorych na AIDS).

W latach 1986-2001 odnotowano zgony chorych na AIDS we wszystkich województwach. Liczba zmarłych w poszczególnych z nich wahała się od dwóch (w woj.

Tabela III. Zachorowania na AIDS w Polsce w latach 1986-2001. Podział wg płci, wieku* i drogi przenoszenia zakażenia

Table III. AIDS in Poland in 1986-2001 by sex, age* and transmission group

Wiek (lata)	Płeć			Droga przenoszenia							
	M	K	Ogółem	H-/Bi	N	Hem	B	Het	Dz	I/Bd	Ogółem
< 20	24	15	39	1	3	3		1	26	5	39
20-29	230	90	320	37	219	2	1	42		19	320
30-39	400	69	469	99	277			67		26	469
40-49	204	31	235	85	70	2		48		30	235
50-59	62	11	73	39	4			21		9	73
>60	17	1	18	12			1	3		2	18
Razem	937	217	1154	273	573	7	2	182	26	91	1154

* dokładny wiek (lata) w chwili rozpoznania AIDS; M - mężczyźni, K - kobiety, H-/Bi - homoi biseksualiści, N - zakażenia w związku ze stosowaniem środków odurzających, Hem - chorzy na hemofilię, B - biorcy krwi i preparatów krwipochodnych, Het - zakażenia drogą ryzykownych kontaktów heteroseksualnych, Dz - dzieci matek zakażonych HIV, I/Bd - inni/brak danych

* exact age (years) at AIDS diagnosis

Tabela IV. AIDS w latach 1986-2001. Podział wg roku rozpoznania AIDS oraz czasu między stwierdzeniem zakażenia HIV i zachorowania na AIDS

Table IV. AIDS cases in 1986-2001 by year of diagnosis and interval between diagnosis of HIV infection and AIDS

Rok rozpoznania AIDS	Czas między stwierdzeniem zakażenia HIV i zachorowania na AIDS				
	rozpoznanie równoczesne	poniżej 1 roku	rok do 3 lat	powyżej 3 lat	ogółem
1986-1988	5	-	-	-	5
1989	14	4	5	2	25
1990	8	9	3	1	21
1991	5	20	19	2	46
1992	5	11	10	9	35
1993	14	15	13	27	69
1994	18	10	27	45	100
1995	24	19	14	58	115
1996	26	16	9	61	112
1997	26	17	21	58	122
1998	33	12	24	58	127
1999	33	9	24	68	134
2000	39	15	15	49	118
2001	49	16	6	54	125
Razem	299	173	190	492	1154

małopolskim) do 151 (w woj. mazowieckim); 86 zgonów odnotowano w woj. dolnośląskim, 72 - w śląskim i 66 - w pomorskim.

W latach 1986-2001 w 42,6% ogółu zachorowań na AIDS stwierdzono odstęp powyżej 3 lat między wykryciem zakażenia HIV a rozpoznaniem AIDS (tab. IV).

W poszczególnych latach odsetek ten wzrastał - do najwyższego (54,5%) w 1996 r. W następnych latach mieścił się w granicach od 41,5% (w 2000 r.) do 50,8% (w 1999 r.).

U większości (79,1%) spośród 570 chorych na AIDS, którzy zmarli w latach 1986-2001, rozpoznano ten zespół w chwili zgonu lub przeżyli oni - od rozpoznania AIDS do zgonu - okres krótszy niż rok. Pozostałe osoby (119) żyły od rozpoznania AIDS rok lub dłużej. Większość z nich (74 osoby) zmarła w ciągu 2 lat od postawienia rozpoznania.

Zakażenia HIV w 2001 r.

Od 1 stycznia do 31 grudnia 2001 r. u obywateli polskich wykonano ogółem 1 075 289 badań przesiewowych w kierunku przeciwciał anti-HIV (tab. V). W porównaniu z rokiem 2000 zbadano zarówno mniej krwiodawców (o 5 519; 0,6%), jak i osób o ryzykownych zachowaniach (o 2 924; 15,0%).

Tab e l a V. Nowo wykryte zakażenia HIV w 2001 r.

Tab l e V. Newly discovered HIV infections in 2001

Grupa badanych	Liczba badań ogółem ³	W tym serologicznie dodatnich ³	
		liczba osób	częstość ^b
Homo- i biseksualiści	499	24	4,8
Stosujący środki odurzające	2 952	269	9,1
Osoby trudniące się prostytutką	166		
Biorcy krwi, nasienia, tkanek i narządów	9 847		
Chorzy na hemofilię	196	1	0,5
Dializowani	2 944		
Osoby z ww. grup - razem	16 604	294	1,8
Dawcy krwi	965 538	27	0,003
Dawcy nasienia, tkanek i narządów	1 289		
Inni/brak danych	91 858	238	x
Obywatele polscy ogółem	1 075 289	559	0,05
Obcokrajowcy	275	10	3,6

^a - bez MSW i PKP;

- liczba osób serologicznie dodatnich na 100 wykonanych badań

W 2001 r. do Zakładu Epidemiologii PZH zgłoszono nowo wykryte zakażenie HIV 559 obywateli polskich (2000 r. - 630). Najliczniejszą grupę stanowili zakażeni w związku ze stosowaniem środków odurzających: 269 osób; 48,1% ogółu. Niewiele mniej liczna była grupa bez informacji o drodze zakażenia: 231 osób; 41,3% ogółu. Udział tej grupy zakażeń zwiększa się od lat i choć w okresie od 1985 r. do 1988 r. znana była droga przeniesienia zakażenia we wszystkich przypadkach zgłoszonych zakażeń, to w 1989 r. grupa ta stanowiła 4,6%, w 1990 r. (z maksymalną, jak dotychczas, liczbą 809 nowo wykrytych zakażeń) - 7,2%, w 1998 r. (roku wprowadzenia formularza zgłoszenia zakażenia nie wymagającego podania pełnych danych personalnych, a jedynie podania inicjałów imienia i nazwiska, lub hasła badanego) - 32,5% i w 2000 r. -

36,2%. Ponadto wiadomo m.in., że w 2001 r. co najmniej 27 osób (4,8% nowo wykrytych zakażeń) uległo zakażeniu drogą ryzykownych kontaktów heteroseksualnych.

Pomimo dużych braków danych o drodze przeniesienia HIV w 2001 r. liczba nowo wykrytych zakażeń na 100 wykonanych badań w kierunku przeciwciał anti-HIV, przeprowadzonych wśród homo- i biseksualistów wynosiła 4,8, a wśród stosujących środki odurzające we wstrzyknięciach - 9,1 (tab. V) (w 2000 r. - odpowiednio: 8,2 i 10,7).

W 2001 r. wśród nowo wykrytych zakażonych osób nadal większość stanowili mężczyźni - 72,8%, w proporcji 2,8 mężczyzn na 1 kobietę (407 mężczyzn, 146 kobiet, 6 osób bez informacji o płci).

Większość kobiet, u których wykryto i zgłoszono zakażenie w 2001 r. oraz znana była droga przeniesienia HIV, uległa zakażeniu w związku ze stosowaniem środków odurzających (69; 47,3% ogółu zakażonych kobiet). Równocześnie o zbliżonej liczbie kobiet (62) brakowało informacji o drodze zakażenia, 10 zakaziło się drogą ryzykownych kontaktów heteroseksualnych, a 5 było córkami kobiet zakażonych HIV.

Wśród mężczyzn - przy 40,5-procentowym braku danych (165 osób) - było 199 stosujących środki odurzające, 24 homo- i biseksualistów, 17 zakażonych drogą ryzykownych kontaktów heteroseksualnych, 1 chory na hemofilie i syn kobiety zakażonej HIV.

W 2001 r. wśród zakażonych nadal przeważały osoby młode, w wieku od 20 do 29 lat (262 osoby; 46,9% ogółu zakażonych). W pozostałych grupach wieku było: poniżej 20 lat - 36 osób (4-miesięczne niemowlę, troje dzieci: dwu-, cztero- i pięcioletnie oraz 13-19-latk), w wieku 30-39 lat - 152, od 40 do 49 lat - 58, od 50 do 59 lat - 18 oraz 60 i więcej lat - 7 osób; brak informacji o wieku 26 osób.

Kobiety z zakażeniem HIV nowo wykrytym w 2001 r. były młodsze od mężczyzn, np. w wieku poniżej 30 lat było 63% kobiet i 50% mężczyzn.

W 2001 r. zgłoszono podejrzenie zakażenia HIV u dziewięciorga dzieci - po wykryciu przeciwciał anti-HIV w wieku poniżej 18 miesięcy.

Serologicznie dodatnie osoby, u których wykryto zakażenie HIV w 2001 r. miały miejsce zamieszkania na terenie każdego z województw (tab. VI). Najwięcej nowo wykrytych zakażeń odnotowano w woj. dolnośląskim (101), a następnie w woj. śląskim 76 i łódzkim 42. U 118 osób (21,1%) brak informacji o województwie zamieszkania.

Liczba nowo wykrytych zakażeń na 100 000 mieszkańców Polski wynosiła 1,5. W poszczególnych województwach wahała się od 3,4 (w woj. dolnośląskim) do 0,4 (w małopolskim i podkarpackim), a w pięciu województwach odpowiadała przeciętnej krajowej lub była wyższa.

Liczby zakażeń kobiet i mężczyzn mieszkających w poszczególnych województwach - dane za 2001 r. - zamieszczono w tabeli VII A i VII B. Proporcja zakażonych mężczyzn do kobiet wynosiła od 9 : 1 (w województwie kujawsko-pomorskim), przez prawie 4 : 1 (w woj. dolnośląskim i warmińsko-mazurskim) do 1 : 2 w świętokrzyskim - przy ogólnej liczbie zakażonych dwóch mężczyzn i 4 kobiet.

W 2001 r. w poszczególnych województwach najliczniejsze przypadki wykryto w grupie wieku 20-29 lat (tab. VII A i VII B). Wyjątek stanowiły województwa: kujawsko-pomorskie, opolskie, podkarpackie i wielkopolskie, w których - przy niewielkich ogólnych liczbach nowo wykrytych zakażeń - najwięcej zakażeń wystąpiło w grupie wieku 30-39 lat.

Tabela VI. Nowo wykryte zakażenia HIV obywateli polskich w 2001 r., podział wg województw^{1/} i grup zakażonych
 Table VI. Newly discovered HIV infections of Polish citizens, by voivodeship and transmission group - 2001

Województwo	Grupa zakażonych							Razem		
	H-/Bi	N	D	Hem	Het	Dz	I/Bd	liczba	%	liczba na 100 tys. mieszkańców ^{2/}
POLSKA	24	269	27	1	27	6	205	559	100,0	1,5
1. Dolnośląskie	2	63	6	.-	3	2	25	101	18,1	3,4
2. Kujawsko-pomorskie	1	9	2	-	-	-	7	20	3,6	1,0
3. Lubelskie	1	3	1	-	-	-	5	10	1,8	0,5
4. Lubuskie	-	9	1	-	-	-	4	15	2,7	1,5
5. Łódzkie	4	22	2	-	3	1	10	42	7,5	1,6
6. Małopolskie	1	7	-	-	-	-	5	14	2,5	0,4
7. Mazowieckie	5	12	2	1	2	-	9	31	5,6	0,6
8. Opolskie	-	6	-	-	-	-	2	9	1,6	0,8
9. Podkarpackie	1	3	-	-	-	-	4	8	1,4	0,4
10. Podlaskie	-	5	3	-	-	-	4	13	2,3	1,1
11. Pomorskie	-	12	1	-	4	-	10	27	4,8	1,2
12. Śląskie	5	42	7	-	2	-	20	76	13,6	1,6
13. Świętokrzyskie	-	1	1	-	-	1	3	6	1,1	0,5
14. Warmińsko-mazurskie	-	17	1	-	1	-	10	29	5,2	2,0
15. Wielkopolskie	1	5	-	-	3	-	9	18	3,2	0,5
16. Zachodniopomorskie	1	11	-	-	2	-	8	22	3,9	1,3
Brak danych	2	42	-	-	2	2	70	118	21,1	x

^{1/} rejestrowanie wg miejsca zamieszkania; H-/Bi - homo- i biseksualiści; N - zakażeni w związku ze stosowaniem środków odurzających; D - kandydaci na krwiodawców; Hem - chory na hemofilię; Het - zakażeni drogą ryzykownych kontaktów heteroseksualnych; Dz - dzieci matek zakażonych HIV; I/Bd - inni / brak danych; ^{2/} ludność - stan w dniu 30.06.2001 r. - dane GUS

Table VIIA. Nowo wykryte zakażenia HIV obywateli polskich w 2001 r., podział wg województw*, płci i wieku zakażonych
 Table VIIA. Newly discovered HIV infections of Polish citizens, by voivodeship, sex and age - 2001

Grupa wieku	Województwo																										
	dolnośląskie			kuj.-pom.			lubelskie			lubuskie			łódzkie.			małopolskie			mazow.			opolskie			podkarp.		
	M	K	R	M	K	R	M	K	R	M	K	R	M	K	R	M	K	R	M	K	R	M	K	R	M	K	R
<20	3	2	5											3	3				1		1						
20-29	43	14	57	5		5	3	2	5	6	1	7	13	4	17	5	2	7	11	4	15	2		2		2	2
30-39	21	4	25	8	2	10	2	1	3	4	1	5	10	1	11	3		3	8	1	9	3	2	5	3		3
40-49	7	1	8	5		5		1	1	2	1	3	3	2	5		1	1	2	1	3	1	1	2	2		2
50-59	5	1	6										1		1	1	1	2									
60-69							1		1							1		1	2		2						
Brak danych													3	2	5				1		1				1		1
Ogółem	79	22	101	18	2	20	6	4	10	12	3	15	30	12	42	10	4	14	25	6	31	6	3	9	6	2	8

rejestrowanie wg miejsca zamieszkania; M - mężczyźni; K - kobiety; R - razem

Tabela VII B. Nowo wykryte zakażenia HIV obywateli polskich w 2001 r., podział wg województw , płci i wieku zakażonych
 Table VII B. Newly discovered HIV infections of Polish citizens, by voivodeship, sex and age - 2001

Grupa wieku	Województwo																					Brak danych			Polska				
	podlaskie			pomorskie			śląskie			świętokrz.			warm.-maz.			wielkop.			zachodniop.			M	K	R	M	K	R		
	M	K	R	M	K	R	M	K	R	M	K	R	M	K	R	M	K	R	M	K	R								
<20							7	4	11			1	1	3	4	7			1	1				3	4	7	17	19	36
20-29	8	1	9	4	8	12	33	11	44	1	2	3	18	1	19	2	2	4	9	5	14	26	14	40	189	73	262		
30-39	1	3	4	8	2	11 ²⁾	7	4	11			1	1	2		2	8	1	9	3	1	4	27	8	36 ²⁾	118	32	152 ³⁾	
40-49				4		4	3	3	6	1		1				2		2	2	1	3	11	1	12	45	13	58		
50-59							1		1							2		2	1		1	3	2	5	14	4	18		
60-69							2		2													1		1	7		7		
Brak danych							1		1						1	1							11	2	17 ⁴⁾	17	5	26 ⁴⁾	
Ogółem	9	4	13	16	10	27 ²⁾	54	22	76	2	4	6	23	6	29	14	4	18	15	7	22	82	31	118 ⁵⁾	407	146	559 ⁶⁾		

' - rejestrowanie wg miejsca zamieszkania; M - mężczyźni; K - kobiety; R - razem; ' - po jednej osobie bez informacji o płci; ' - dwie osoby bez informacji o płci;¹⁾ - cztery osoby bez informacji o płci;²⁾ - pięć osób bez informacji o płci;³⁾ - sześć osób bez informacji o płci

Podsumowanie

Liczba zachorowań na AIDS rozpoznanych w Polsce w poszczególnych latach i zgłoszonych do Zakładu Epidemiologii PZH wzrastała od jednego w 1986 r. do 134 w 1999 r. W następnych latach nie zmieniła się znacząco tak, że zapadalność w latach 1994-2001 mieściła się w granicach od 0,30 do 0,35 na 100 000 mieszkańców.

Również od 1986 r. liczba zgonów chorych na AIDS stopniowo wzrastała. Najwięcej (78) odnotowano w 1995 r., kiedy umieralność wynosiła 0,20 na 100 000 mieszkańców. W następnych latach zgłaszano malejące liczby zgonów chorych na AIDS - do najmniejszej (42) w 2001 r. W tymże roku GUS odnotował 59 zgonów w kategoriach od B20 do B22 wg X rewizji Międzynarodowej Statystycznej Klasyfikacji Chorób i Problemów Zdrowotnych (choroba wywołana przez HIV, której skutkiem są określone choroby). W tych kategoriach mieszczą się zachorowania na AIDS rejestrowane w Zakładzie Epidemiologii PZH. GUS ponadto odnotował 10 zgonów w kategorii B23 (choroba wywołana przez HIV, której skutkiem są inne stany) i 31 w kategorii B24 (choroba wywołana przez HIV, nie określona).

Powyższe dane wskazują na brak znaczącego spadku liczby zachorowań na AIDS w Polsce, jak to ma miejsce od 1996 r. w zachodnich krajach rozwiniętych, ponadto na niepełne zgłaszanie zgonów chorych na AIDS i możliwe niepełne rozpoznawanie i zgłaszanie zachorowań na AIDS.

Po 1990 r. - z największą, jak dotychczas, liczbą nowo wykrytych zakażeń HIV (809) - rejestrowano od 384 (w 1993 r.) do 637 (w 1998 r.) nowo zdiagnozowanych zakażeń. Nadal wśród chorych na AIDS i zakażonych HIV przeważały liczebnie osoby stosujące środki odurzające, lecz również rosło znaczenie ryzykownych zachowań heteroseksualnych. Nadal wzrastał odsetek nowo wykrytych zakażeń HIV, zgłaszanych bez informacji o drodze zakażenia.

W najbliższej przyszłości na jakość gromadzonych danych epidemiologicznych może wpływać m.in.: dostępność badań w kierunku HIV, kompletność danych, terminowość zgłoszeń oraz zgodność rozpoznania AIDS z obowiązującą definicją.

W Szata

AIDS AND HIV INFECTION IN POLAND IN 2001

SUMMARY

By the end of 2001 cumulative numbers of 1154 AIDS cases and 570 AIDS deaths were diagnosed and registered in Poland. After an initial increase of annually diagnosed AIDS cases (maximum 134 in 1999) and reported AIDS deaths (maximum 78 in 1995) the number of AIDS cases remained relatively stable and the number of AIDS deaths decreased. Aside from possible influence of highly active antiretroviral treatment these figures may be incomplete as it is evident from the comparison with data on deaths from Central Statistics Office in Poland.

The biggest number of newly discovered HIV infections (809) was reported in 1990. Next years these numbers ranged from 384 in 1993 to 637 in 1998. Majority of AIDS cases and HIV - infected persons in Poland were drug users, respectively 49.7% and 62.7%. Persons infected heterosexually and without information about the way of HIV transmission account for an increasing proportion of new infections.

Quality of collected epidemiological data will depend on easy access to HIV testing and quality of the information provided: data completeness, timely notification and consistency with obligatory definitions.

Adres autorki:

Wanda Szata

Zakład Epidemiologii Państwowego Zakładu Higieny

ul. Chocimska 24, 00-791 Warszawa